

си домочадия на бояритѣ, на владичитѣ и на манастиритѣ, на които трѣбвало да работятъ безплатно. Нищо не можело да избави селянина отъ това му тежко положение, даже и да станѣлъ духовно лице. Тѣй, царь Шишманъ подарилъ на Рилския манастиръ между другото и единъ попъ съ дѣцата му и съ цѣлия му родъ. Вънъ отъ това селянитѣ били прѣтоварени съ голѣми данѣци и съ много тежки задължения. Така, тѣ плащали данѣкъ за недвижимитѣ си имоти и десетѣкъ отъ домашнитѣ си животни и отъ земитѣ си. Послѣ, били принудени да построяватъ градове, да издигатъ крѣпости, както и да даватъ и да прѣнасятъ нуждитѣ за това материяли. Най-послѣ, селянитѣ били задължени да издържатъ помѣщенията за чиновницитѣ, за военнитѣ постове, за нагледницитѣ на царскитѣ кучета и за нагледницитѣ на соколитѣ за ловъ. А на всяко това отгорѣ многобройнитѣ чиновници си позволявали върху тѣхъ насилия и грабежи. Въобще тогавашниятъ български селянинъ не билъ пѣленъ стопанинъ на земята си и затова не милѣлъ за нея. Той билъ единъ видъ робъ, и, като такъвъ, било му безразлично, кой ще му бѣде господарь: дали български бояринъ или турски спахия. Ето защо при нахлуването на турцитѣ селянитѣ не показали нужното съпротивление, съ което дали възможность на тия нови завоеватели да разграбятъ и заробятъ по-скоро българското царство.

Богомитѣ разкъсвали народното единство. Тѣ раздѣляли народа на партии, бунтували селянитѣ противъ тѣхнитѣ господари и учили народа, че властѣта на царетѣ и на бояритѣ не е дадена отъ Бога. Поради това българскитѣ господари *Борилъ и Иванъ Александъръ* почнали да ги прѣсѣдватъ. Когато по-послѣ се появили турцитѣ, богомитѣ погледнали на тѣхъ като на свои избавители, прѣминавали на страната имъ и спомогнали съ това за по-скорошното падане на България. Отъ благодарность къмъ турцитѣ, много отъ богомитѣ, както напр. ловчанскитѣ, приели мохамеданството и били наречени *номаци*.

Българскиятъ народъ стоялъ въ военно отношение много по-долу отъ турцитѣ. Когато се започвала война,